

Priopćenje za javnost Agencije Europske unije za temeljna prava

Beč, 7. lipnja 2012.

Unatoč zakonodavstvu, prava osoba s invaliditetom i dalje se ne realiziraju u praksi

Diskriminacija osoba s intelektualnim teškoćama i osoba s duševnim poremećajima i dalje je prisutna unatoč ratifikaciji UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom (CRPD) u EU-u i 21 državi članici. Dva nova izvješća Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA) bilježe iskustva isključenja i diskriminacije osoba s intelektualnim teškoćama ili osoba s duševnim poremećajima. Izvješća naglašavaju potrebu za pomakom od institucionalnih oblika smještaja ka stanovanju u zajednici te za reformuliranjem zakona i politika kako bi se takve osobe snažnije uključilo u društvo. Oba izvješća bit će predstavljena na međunarodnoj konferenciji o autonomiji i uključivanju osoba s invaliditetom u Kopenhagenu od 7. do 8. lipnja 2012.

„Mnogo je toga još potrebno učiniti kako bi se ostvarila prava 80 milijuna Europljana s invaliditetom. CRPD je ucrtao ambiciozan put za poboljšanje položaja ljudi s invaliditetom. Sada se suočavamo s izazovom njegove provedbe,“ izjavio je Direktor Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA) Morten Kjaerum. „Istraživanje Agencije pokazuje da temeljna prava osoba s invaliditetom zaostaju za pravnim jamstvima, osobito s obzirom na postojeći pritisak mjera štednje. Ovaj rad pruža osnovu za raspravu o praktičnim mjerama koje će u njihove živote unijeti promjene.“

1) Izvješće: „Odabir i kontrola: pravo na samostalno stanovanje“

Ovo istraživanje bavilo se iskustvom samostalnog stanovanja osoba s intelektualnim teškoćama i osoba s duševnim poremećajima u devet država članica EU-a te je otkrilo kako se te osobe često susreću s **poteškoćama** u vlastitim **svakodnevnim životima**. Glavni problemi uključuju:

- Zakone i politike koji osobama s invaliditetom ne omogućuju samostalan život;
- Negativne stavove i predrasude koji ne prepoznaju doprinos osoba s invaliditetom u društvu;
- Nedostatak prilika za zapošljavanje, što dovodi do ovisnosti o državnoj potpori i naknadama.

Izvješće ukazuje na nužnost kombiniranja **deinstitucionalizacije** s **reformom socijalne politike** u obrazovanju, zdravstvu, zapošljavanju i mogućnostima osobne pomoći, a kako bi samostalan život bio uspješan. Osobe s invaliditetom moraju se uključiti u razvoj ovih politika.

„Osobe iz ministarstava i vladajućih tijela trebale bi pri izradi zakona i politika razgovarati s osobama poput mene. Trebali bi nas pitati što želimo i trebamo, a ne nam dodatno otežavati živote.“ (Muškarac, 32, Bugarska, intervjuiran tijekom istraživanja)

2) Izvešće: Prisilni smještaj u ustanovu i prisilno liječenje osoba s duševnim poremećajima

Drugo izvješće Agencije naglašava kako **zakoni kojima se uređuje prisilni smještaj ili liječenje** moraju uzimati u obzir temeljna prava u skladu s CRPD-om. Iako su sve države članice EU-a postavile minimalna jamstva, terenski rad Agencije otkrio je pretežito **negativna iskustva** u vezi s prisilnim smještajem ili liječenjem zbog:

- Nedostatka podataka i razgovora o postupku i položaju osoba iako ih se moglo konzultirati, što je dovelo do nedostatka kontrole nad onim što im se događalo;
- Osjećaja straha i poniženja tijekom liječenja.

Dobrovoljni smještaj i liječenja viđeni su u pozitivnijem svjetlu.

Oba izvješća EU-u i državama članicama nude osnovu za raspravu o tome kako zaštititi i ostvariti prava osoba s invaliditetom te im mogu poslužiti kao pomoć u ispunjavanju vlastitih obveza sukladno CRPD-u.

Za potpuna izvješća pogledajte:

- [Prisilni smještaj u ustanovu i prisilno liječenje osoba s duševnim poremećajima](#)
- [Odabir i kontrola: pravo na samostalno stanovanje - Iskustva osoba s intelektualnim teškoćama i osoba s duševnim poremećajima u devet država članica EU-a](#)

Napomena urednicima:

- UN-ovu Konvenciju o pravima osoba s invaliditetom (CRPD) koja je stupila na snagu u svibnju 2008. ratificiralo je [20 država članica i sama EU](#). Ovo je prvi pravno obvezujući instrument vezan za ljudska prava u kojem EU predstavlja ugovornu stranu. CRPD zahtijeva od potpisnica, između ostalog, da svim osobama s invaliditetom omoguće samostalno stanovanje te da im pruže pomoć u sudjelovanju u zajednici na jednakoj razini s ostalim osobama.
- Duševni poremećaji mogu utjecati na misli, tijelo, osjećaje i ponašanje osobe. Oni uključuju depresiju, bipolarnu poremećaje (manično-depresivne bolesti), poremećaj hiperaktivnosti/manjka pozornosti, poremećaje tjeskobe, poremećaje s prehranom, šizofreniju i poremećaje u ponašanju.
- Intelektualna teškoća je trajno stanje koje karakterizira ispodprosječna intelektualna sposobnost koja dovodi do ograničenja u intelektualnom funkcioniranju i adaptivnom ponašanju. Obično je prisutna od rođenja ili se razvija prije dobi od 18 godina. Primjeri uključuju: Aspergerov sindrom, autizam i Downov sindrom.

FRA

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS

- Devet zemalja obuhvaćenih izvješćem o odabiru i kontroli su: Bugarska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Latvija, Rumunjska, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo.
- Izvješće o prisilnom smještaju i liječenju pruža komparativnu analizu zakona 27 država članica EU-a uz osobna iskustva iz devet država obuhvaćenih izvješćem o odabiru i kontroli.
- Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) ima zadaću EU-u i nacionalnim donositeljima odluka pružiti savjete temeljene na dokazima i time doprinijeti upućenijim, čvrsto uokvirenim i kontekstualiziranim debatama i politikama o temeljnim pravima.

Za dodatne informacije obratite se medijskom timu Agencije Europske unije za temeljna prava

E-pošta: media@fra.europa.eu

Tel.: +43 1 580 30 642